

BAGËTI DHE BUJQËSI

(Bucarest, 1886)

O malet' e Shqipërisë e ju o lisat' e gjatë!
Fushat e gjëra me lule, q' u kam ndër mënt dit' e natë!
Ju bregore bukuroshe e ju lumenjt' e kulluar!
Çuka, kodra, brinja, gërxhe dhe pylle të gjelbëruar!
Do të këndonj bagëtinë që mbani ju e ushqeni,
O vendëthit e bekuar, ju mëndjen ma dëfreni.

Ti Shqipëri, më ep nderë, më ep emrin shqipëtar,
Zëmren ti ma gatove plot me dëshirë dhe me zjarr.

Shqipëri, o mëma ime, ndonëse jam i mërguar,
Dashurinë tënde kurrë zemëra s' e ka harruar.

Kur dëgjon zëthin e s'ëmës qysh e le qengji kopenë,
Blegërin dy a tri herë edhe ikën e merr dhenë,
Edhe në i prefshin udhën njëzet a tridhjetë vetë,
E ta trëmbin, ajy s'kthehet, po shkon në mes si shigjetë,
Ashtu dhe zemëra ime më le këtu tek jam mua,
Vjen me vrap e me dëshirë aty nër viset e tua.
Tek buron ujët e ftohtë edhe fryn veriu në verë,
Tek mbin lulja me gas shumë dhe me bukuri e m'erë,
Ku i fryn bariu xhurasë, tek kullosin bagëtija,
Ku mërzen cjapi me zile, atje i kam ment e mija.
Atje lint diell' i qeshur edhe hëna e gëzuar,
Fat' i bardh' e mirësija në atë vënt janë mbluar;
Nat' atje'shtë tjetër natë edhe dita tjetër ditë,
Në pyjet' e gjelbëruar, atje rrinë perënditë.

GANADO Y AGRICULTURA

(Bucarest, 1886)

¡Oh, montañas de mi Albania, vosotros, erguidos robles!
¡Vastas planicies floridas, en mi mente día y noche!
¡Vosotros, hermosos cerros, vosotros, límpidos ríos!
¡Crestas, colinas y riscos y bosques reverdecidos!
He de cantar al ganado que proteges y sustentas,
oh, sagrada patria mía, mi pensamiento recreas.

Albania, tú me han honrado, albanés me haces llamar,
mi corazón has colmado de ardiente anhelo y afán.

Albania, querida madre, aunque yo emigrado siga,
el amor que me has tenido, mi corazón nunca olvida.

Cuando su madre lo llama, si extraviado está el cordero,
bala de dos a tres veces y regresa a la grey presto,
ni cegándole el camino de veinte a treinta al asedio,
ni asustándolo, se vuelve, como flecha cruza en medio,
mi corazón, igualmente, exiliado donde habito,
hacia tus benditas tierras anhelante lo remito.
Donde manan frías aguas y sopla en verano el norte,
donde alegres y olorosas brotan hermosas las flores,
donde el pastor toca el silbo apacentando las reses,
donde sestea el cabrío, allí tengo yo mi mente.
Alborea un sol risueño, allí la luna es dichosa,
pues ese país rebosa de buena suerte y bondad;
distinta es allí la noche, también distinto es el día,
en la floresta los dioses habitan en armonía.

Mendje! merr fushat e malet, jashtë, jashtë nga qyteti,
Nga brengat, nga thashethemet, nga rrëmuja, nga rrëmeti.

Tek këndon thëllëza me gas edhe zogu me dëshirë,
E qyqja duke qeshur, bilbili me ëmbëlsirë,
Tek hapetë trëndafili, atje ma ka ënda të jem,
Bashkë me shpest edhe unë t'ia thërres këngës e t'ia them;
Të shoh kedhërit' e shqerrat, deshtë, cjeptë, dhëntë, dhitë,
Qiellin' e sbukuruar, dhenë me lul'e me dritë.

Vashë bukurosh'e bariut! që vjen me llërë përveshur,
Me zemërë të dëfryer e me buzëzë të qeshur,
Me dy shqerëza ndër duar, të bukura si dhe vetë,
Në sythit tënt e shoh gazë, që s'e kam gjetur ndë jetë.
Dashi sysk e me këmborë, q'e ke manar, po të vjen pas,
Dhe qeni me bes' i larmë të ndjek me dëshir' e me gas.
Dashç Perëndinë, pa më thua, a mos na pe bagëtinë?
—Pash' atje pas më të gdhirë,.. ja atje përtej tek vinë!

O! sa bukuri ka tufa! Sa gas bije bagëtija!
Vinë posi mblet' e plotë! I bekoftë Perëndija!
Nëpër shesh' e nër bregore janë përhapurë shqerrat,
E kecërit nëpër rripat dhe në gjethet e në ferrat;
Sa me vrap e me gas bredhin edhe lozin shok me shok,
Aty përhapenë me nxit aty mblidhenë prapë tok,
Edhe prapë tufë-tufë përhapenë duke bredhur,
Duke ikur me vrap shumë, duke lojtur, duke hedhur.
Nxitojn' e s'lodhenë kurrë edhe, kur i merr uriya,
Secili futet në tufë, suletë ne mëm' e tija,
Posa gjen mëmën e dashur edhe me vrap i hyn në gji,
Rri më gjunjë dhe zë sisën e qumështin e ëmbël pi;
Pa e ëma me mall shumë, ndo dhi qoftë a ndo dele,
Bir' e vetëm e merr në gji me gas e me përkëdhele.

¡Mente, desplaza esas tierras, fuera, fuera de la ciudad,
de las penas y el gentío, del bullicio y malsindad!

Donde cantan la perdiz y el pájaro con primor
y sonriendo el cuclillo, con dulzura el ruiseñor,
donde la rosa se abre, allí deseo estar yo,
con ellos, muy a menudo, canto su canción y pido:
vea cabritos, corderos, ovejas, cabras, carneros,
la tierra con luz y flores y resplandeciente el cielo.

Ah, la gentil pastorcilla, ahí llega arremangada,
viene animosa y feliz con la sonrisa en la cara,
sostiene dos corderitos, son como ella lozanos,
y veo el gozo en sus ojos, que yo jamás he probado.
Detrás te sigue los pasos el manso carnero guía,
tu fiel perro va a la zaga, con anhelo y alegría.
Carnero de Dios, pues dime: ¿nuestra grey acaso viste?
—La vi allí al rayar el día... allende de donde vine.

¡Oh, qué hermosura el rebaño! ¡Qué feliz ganadería!
¡Reunida la manada, qué el Creador la bendiga!
En los llanos y colinas, los corderos se dispersan,
y en los riscos los cabritos en matorrales y breñas;
alegres corren y brincan, y unos con los otros juegan,
y tan pronto se separan como de nuevo se allegan,
y otra vez cuando hacen grupo dando brincos se ahuyentan
corriendo a todo correr, saltan y dan volteretas,
se agitan, nunca se cansan, pero cuando el hambre llega,
cada cual busca el rebaño y hacia su madre se orienta,
da con su querida madre, sobre sus ubres se vuelca
y al mamar la dulce leche, dobla patas delanteras;
bien sea cabra u oveja, la madre le tienen apego,
y acoge al hijo en las ubres con alegría y afecto.

Sa të mirazë ke dhënë, Zot i math e i vërtetë!
E ç'nom të bekuar vure për çdo gjë q'është në jetë!

Sa më pëlqen blegërima, zër'i ëmbël' i bagëtisë,
Qëngji edhe kec'i bukur, që rri më gjunj' e pi sisë!
Përhapurë bagëtija nëpër sheshe, nëpër brinja,
Nër lajthi e nëpër dushnja, ndër murriza, në dëllinja;
Bijen zilet' e këmborët e fyelli e xhuraja,
Dheu bleron e gjelbërojnë fusha, male, brigje, maja,
Edhe gjithë gjë e gjallë ndjen në zemër një dëshirë,
Një gas t'ëmbël' e të shumë, o! sa bukur e sa mirë!
Pelën e ndjek mēz'i bukur, lopës i vete viçi pas,
Dellëndyshja punëtore bën folenë me të math gas,
Ogçi ikën përpara, i bije tufës në ballë,
Me zemër të çelur shumë vete si trimi me pallë,
Zoqtë zënë këng' e valle dhe po kërcëjn' e këndojnë,
E nëpër dega me lule si ëngjëllit fluturojnë,
Larashi ngrihet përpjetë, thua q'i shpie Perëndisë
Një lëvdatë të bekuar për gëzimt të gjithësisë,

Qielli sa është' i kthiellt e sa është sbukuruar!
E dielli sa ndrën bukur mbi lulet të lulëzuar!
Gjithë këto lule ç'janë, që u ngjallë menjëherë?
Ngaha qielli ke xbritur? Ver', o e bukura verë!
Çdo lulezë ka me vehte një emër e një fytyrë,
Një bukuri, një mirësi, një shtat, nj'erë e një ngjyrë,
Si dhe çdo dru e çdo pemë, edhe çdo bar e çdo fletë;
Sa është e bukur faq' e dheut! S'të zë syri gjë të metë.

Gjithë kjo bukuri vallë nga dheu të ketë mbleruar,
A me të matht të ti' Zoti pej parajs'e ka dërguar?

¡Dios eterno y verdadero, cuánto bien has otorgado,
a cuanto en la vida existe, benditos nombres has dado!

Me gusta oír los balidos, la dulce voz del aprisco,
y contemplar cómo maman el cordero y el cabrito.
Dispersos los animales por los llanos y colinas,
entre avellanos y enebros, entre espineras y encinas
suenan cencerros, campanas, suenan silbos, suenan flautas,
tierra y campos reverdecen, también cumbres y montañas,
y todos los animales, en su corazón albergan
una alegría a raudales, tan hermosa como buena.
El potro sigue a la yegua, sigue el ternero a la vaca,
la hacendosa golondrina, feliz anida en la rama,
el carnero del cencerro va al frente de la manada,
con el corazón henchido cual bizarro con espada,
danzan y cantan las aves, las aves bailan y cantan,
angelical aleteo entre las floridas ramas,
se diría que hasta el buitre busca de Dios compañía,
una bendita alabanza de universal alegría.

¡Qué transparente es el cielo luciendo sus esplendores!
¡Qué radiante brilla el sol sobre las floridas flores!
¿Qué son todas esas flores, que brotaron tan temprano?
¿Habrán caído del cielo? ¡Verano, gentil verano!
Cada flor lleva consigo el nombre de su figura,
belleza, color, aroma, también su bondad y altura,
al igual que cada árbol, cada hoja, cada yerba.
¡No se echa a faltar nada, hermosa faz de la tierra!

¿Acaso la hermosura que esta tierra contiene
es Dios quien nos la envía, del paraíso viene?

Veç një njeri shoh pa punë dhe të mjer' e të brengosur,
Të këputur, të mjeruar, të grisur e të rreckosur;
Lipën i gjori pa shpresë, se atje e pru përtimi,
S'i ka mbetur gas në zemrë, se s'i la vënt hidhërimi.
Eshtë njeri, si dhe neve, po epini, o të pasur,
E mos e lini të urët dhe të mjer' e buzëplatur,
Se përtimn' e zi, q' e pruri të gjorën më këtë ditë,
Nuk' e dimë vet' e zgjedhi, apo ia dhanë Perënditë.
Edhe për një mizë, kur heq, i vjen keq njeriut të mirë,
Zëmëra s'thuhetë zëmërë me mos pasurë mëshirë.

Ah! edh' atje tej mbi udhë i duket i shkreti varri,
Rrethuar me lul'e me bar, një të gjori udhëtari,
Që ka vdekur i ri shumë e ka rarë lark shtëpisë,
Mërguar nga mëm' e motrë dhe pej gjithë njerëzisë;
Një zok i helmuar mi varrt i rri si mëmëzë dh' e qan,
Ndarë nga të gjithë shokët edhe zi për të mjerë mban.

Tomor! o mal i bekuar, fron i lartë, që rrij Zoti,
Pas fesë vjetër që kishinë shqipëtarëtë qëmoti,
Dhe ti Mali-Plak i lartë, që me syt' e tu ke parë
Luftëra të mëdha shumë e punë që kanë ngjarë.
O malet' e Shqipërisë, që mbani kryet përpjetë,
Tëmerr e frikë përhapni, përpini qiejt e retë!
Të patundurë përpjetë jini, pa, kur oshëtini,
Udhëtarit në zemër frikë të madhe i vini;
Keni shkëmbenj, gërxhe, lisa, lumenj dhe dëborë ndë gji,
Përsiprë lulëz' e gjethe dhe brënda ergjënt e flori,
E ju fusha bukuroshe edhe të majm' e pëllore,
Ju sheshet e lulëzuar, ju bregore gjelbërore,
Q'u fali Zoti të mira, u mba me shumë pekule,
U dha bar e gjeth e veri, zoq e flutura e lule,
Zemërn' e varfërë time aty ndër ju e kam mbluar,

Veo un hombre sin labor, desdichado y afligido,
extenuado, miserable, andrajoso y renegrido;
mendigo sin esperanza por culpa de su pereza,
sin alegría en el alma, pleno solo de tristeza.
Hombre es como nosotros, oh pudientes, amparadlo,
no dejéis al pobre hambriento en su fatal desamparo,
que la negra indolencia, culpable de su estado,
ignoramos si es suya o es Dios quien se la ha dado.
Si el buen hombre se lamenta incluso por una mosca,
qué corazón podrá serlo sin sentir misericordia.

¡Ah!, allá sobre el camino, un túmulo discreto,
flores y yerbas circundan un infausto viajero,
falleció siendo joven, muy lejos de su heredad,
migró de madre, hermana, y aun de la humanidad;
un afligido pájaro, sobre el túmulo llora,
solo, lejos del resto, por el mísero implora.

¡Tomor, oh monte sagrado, trono de Dios en la aurora
de la antigua religión, fe de albaneses otrora!
Y tú Viejo-Monte alto, que con tus ojos has visto
grandes batallas y guerras, sucesos acaecidos.
¡Oh, montañas de mi Albania, con vuestras crestas al viento,
sorbéis cielos, sorbéis nubes, infundís terror y miedo!
Inconmovibles por siempre, mas al bramido del trueno
un gran pavor inspiráis al corazón del viajero;
os cubren rocas y nieve, robles, ríos, promontorios,
flores y hojas os arropan, dentro albergáis plata y oro,
vosotros, hermosos campos, fertilizadas campiñas,
vosotras, planas floridas, vosotras, verdes colinas,
el Dios que os ha bendecido, gran estima ha demostrado,
flores, yerba y mariposas y pájaros os ha dado.
Mi desventurada alma, es ahí donde germina

Tek buron nga gjithi juaj uj' i ftoht' e i kulluar;
Jam lark jush i dëshëruar edhe s' e duronj dot mallë,
Po s' e di si dua unë do t' u shoh një herë vallë?

Të paskështa vrapn' e veriut, të kisha krahë pëllumbi,
Nxitimn' e lumit me valë, q' ikën me vërtik si plumbi,
E të vija në gjit tuaj, nj' ujë të ftohtë të pinja,
Edhe nëpër ato hije një copë herë të rrinja,
Syt' e ballit t' i xbavitnja, zëmërenë ta dëfrenja,
Gazë, që paçë njëherë, prap' aty ndër ju ta gjenja.
Opopo! Kshu pse më vini përpara syve pa pushim,
O ditët' e djalërisë, o moj kohëz' e të rit tim?

O flutura krahëshkruar, që fluturon nëpër erë,
As merr dhe zëmrenë time me vehtezë dhe ma shpjerë
Nër malet të Shqipërisë, tek kullosën bagëtija,
Tek i fryn bariu xhurasë, tek më rrinë mënt' e mija,
Ku shkon me zile të madhe oqiçi përmes lajthisë,
Pa zjen e oshëtin mali ngaha zër' i bagëtisë;
Marrënë vrapn' e nxitojnë, derdhen në gjollë për kripë,
Dhëntë ndër shesh' e ndër brigje, dhitë në shkëmb e në rripë.

Bariu plak krabën në dorë edhe urdhëron të rinjtë,
E ata gjithë punojnë, ngriturë më bres për qinj të;
Ca bëjnë vathën e shtrungën, ca ngrehin tëndën e stanë,
Kush sjell gjeth e karthj' e shkarpa, sicilido ndih më nj' anë;
Kush përvjel, kush qeth sheleknë, kush mjel dhitë, kush mjel dhëntë,
Njëri merr ushqen këlyshnë, tjetëri përgëzon qëntë.
Stopani, bër' i zi sterrë, shikon bulmetn' e bekuar,
Tunt, bën gjalpë, djathë, gjizë edhe punon pa përtuar;
Udhëtar' e gjahëtorë, q' u bije udha ndër male,
U ep mish, qumësht, kos, dhallë, ajkë, djathë, bukëvale...
Kec' i mbeturë pa mëmë dhe i varfër' e i shkretë

donde de tu seno mana agua fría y cristalina;
lejos de ti y anhelante, la nostalgia no resisto,
aunque ni siquiera sé si he de verte como ansío.

Quisiera volar al norte, tener alas de paloma,
la turbulencia del río que a raudales se desploma
para llegar a tu seno a beber el agua fría,
y también, por un instante, permanecer a la umbría,
entretener la mirada, que el corazón se alborote,
y lo que he gozado antaño, que con vosotros retorne.
¿Por qué tengo ante mis ojos con porfiada exactitud
esos días de la infancia, los tiempos de juventud?

Oh, tú que surcas el viento, colorida mariposa,
lleva mi alma contigo y luego me la acomodas
en los montes de Albania donde el ganado paca
y el pastor toca el silbo, donde mi mente yace,
donde el carnero adalid cruza entre los avellanos,
donde el retumbar del monte tapa la voz del ganado;
veloces salen corriendo hacia las losas salinas,
a los llanos las ovejas y las cabras monte arriba.

El viejo pastor ordena a los jóvenes zagales,
las labores que encomienda las hacen a porcentaje;
construyen rediles unos, otros tenas y cabañas,
cada cual ayuda en algo, quién trae hojas y paja,
quiénes al ganado ordeñan, hay quién esquila y quién rapa,
otro al cachorro alimenta, otro al perro lo agasaja.
Con la leche del ordeño, el cabañero trabaja,
manteca, queso, cuajada, obtiene de lo que maza;
viajeros y cazadores, que vais rumbo a la montaña,
tomad carne, leche, sopas, queso y yogur en las brañas...
El cabritillo sin madre, desolado y afligido

Mënt mëmënë, që ka mbetur pa bir e pa gas në jetë.
Dëgjohet nga mez' i pyllit krism' e sëpatës s' druvarit,
E sharrësë që bën lëndë, edhe fyell' i shterparit.

Shterpari s' i qaset stanit, po nër pyje bij' e ngrihet,
Nëpër maja, nër bregore, rri, këndon a gdhënt, a shtrihet;
S' i trembetë syri kurrë, vetëm aty dit' e natë,
Nga ujku e nga kusari s' ka frik', as nga lis' i gjatë,
As nga shkëmbënjt' e nga pylli, as gogolëtë s' e hanë,
Armëtë ka shok e vëlla, mëm' e motërë xhuranë;
Miq' e ti shqeratë janë, kecërit, dhinë, dhëntë,
Cjeptë, ziletë, këmborët, deshtë e më tepër qëntë,
Që s' flenë, po rrin' e ruajn bagëtinë dhe barinë,
Kur e shohin, tundin bishtin dhe me gas të math i vinë;
S' e hanë njerin' e mirë edhe mikun' e udhëtarë,
Se i njohën; po të liknë, egërsirënë, kusarë.
Vjen nata, e lë në t' errët, del hëna, i përhap dritën,
Vjen mëngjesi, sbardhëllehet, lint' dielli, i bije ditën.
Yjtë, hëna, dielli, shënja, lindin e prapë perëndojnë,
Gjithë ç' lëvrijnë nër qiej, përpara syvet i shkojnë.
Mblidhen ret' e hapësira bënëte e zezë sterrë,
Vetëtimat e gjëmimet nisin e shiu zë të bjerë;
Bariu vë gunën në kokë, z' eshkën me herët të parë,
Ndes shkarpat sakaqëherë, e lisen fryn, dhe bën zjarrë;
Fishëllen e thërret qentë secilin me emër veçan,
Pa, kur derdhetë Baliku, ujkun' e zë edh' e përllan,
Se bisha, që bije dëmnë, errësir' e mjergull kërkon,
Papo bariu shum' ahëre vë re dhe mba vesh e dëgjon,
Dhe sokëllin me zë të madh, tunden malet e shkëmbënjtë,
Gumzhitin pyjet' e veshur e oshëtijnë përrënjtë!

Është e lehtë dhi e stanit, që kullot gjethen e malit,
Dhe bij' e fle majë shkëmbit e pi ujëthit e zallit;

irá a mamar de la cabra que su cría haya perdido.
Resuena en medio del bosque el hacha del leñador,
la sierra de la madera y la flauta del pastor.

El pastor de las machorras no se acerca a la majada,
vive en riscos y colinas, allí talla, yace y canta,
nunca de nada se asusta, siempre solo día y noche,
lobo y bandido no teme, ni tampoco al alto roble,
no teme peñas ni bosques, ni hay ogro que se lo zampe,
armas tienen sus parientes, silbos hermanas y madre;
sus amigos, los cabritos, los corderos, los cencerros,
las ovejas y las cabras, y sobre todo los perros,
que no duermen porque guardan el ganado y el pastor,
al verlo mueven la cola, se acercan alborozados,
no muerden a los viajeros, la buena gente y amigos
que reconocen, su saña la ejercen con los bandidos.
Llega la noche, oscurece, y brilla el claro de luna,
llega el albo amanecer, sale el sol, el día alumbra.
Estrellas, la luna, el sol, nacen y después declinan,
cuanto por el cielo gira, lo ha seguido con la vista.
Se ven densos nubarrones, el espacio se ennegrece,
hay relámpagos y truenos, cae la lluvia de repente.
Se cubre con la zamarra y recoge yesca luego,
veloz prepara la lumbre, sopla para encender fuego;
silba llamando a los perros, cada uno por su apodo,
ve abalanzarse a Baliku, enzarzado con el lobo,
la bestia que causa daño, negrura y tinieblas busca,
mas el pastor lo percibe y permanece a la escucha,
su voz de trueno retumba en las montañas y peñas,
los frondosos bosques zumban y los torrentes resuenan.

La cabra de la majada paze incluso en el peñasco,
su cría duerme en el risco, sorbe el agua de los cantos;

Dhi e shtëpis' është e plokshëtë, fle në vath' e nënë strehë
E pi ujët e rrëkesë edhe shtrihetë në plehë;
Është e butëz' edhe qetë dhe e urtë si manare,
Nuk' është si malësorja, andaj i thonë bravare.

Në fshat, posa sbardhëllehet, sheh një plakëzë të gjorë,
Ngrihet, hap derën ngadalë, e del me kusi në dorë,
Rri në derëzët të shtrungës, dhe djali duke dremitur
I nget bagëtin' e delen, i mjel plakëz' e drobitur.
Plaku lë shklopne mënjane e bën gardhin a zë shteknë,
Bariu vë tufën përpara, vasha përkëdhel sheleknë,
Nusja fshi e ndreq shtëpinë edhe bën bukën e gjellën,
I shoqi sheh kanë, lopën, viçnë, demnë, kalën, pelën,
Mushkën, që është e harbuar edhe bashkë me gomarë
Rrahënë të hedhin murë, të hanë bimën a barë.
Një grua vete në krua, e tjetëra zë të tuntnjë,
Një sheh pulat, miskat, rosat, dhe tjetëra bën çtë munttnjë.

Na hyjnë shumë në punë kafshëtë dhe bagëtija,
Na i dha në këtë jetë shok' e ndihmës Perëndija.
Të mos ishte gjë e gjallë, njeriu s'rronte dot në jetë,
Do të vdiste nga uria, do t'ish lakuriq e shkretë;
Gjë e gjallë na vesh, na mbath dhe na ushqen e na zbavit,
Kur shtohet e vete mbarë; jetënë tën' e përsërit.
Edhe dheu, që na ep drithë, sido ta kemi punuar,
Nukë pjell mirë si duam, po s'e patmë plehëruar.
O shokëtë e njeriut, Zoti u shtoftë e u bekoftë!
Dhe shpirti im mik përjetë, sindëkur ka qën' u qoftë.
Kafshët, edhe bagëtinë, që u ka kaqë nevojë,
Njeriu duhetë t'i shohë, t'i ketë kujdes, t'i dojë.
Të mos t'i mundojmë kurrë, po si fëmijë t'i kemi,
Është mëkat edhe fjalë të ligë për to të themi.

la cabra que queda en casa duerme en corral bajo techo,
bebe agua del torrente y se tiende en el estiércol;
es tranquila, es apacible y prudente por ser mansa,
no es como la montesa, y doméstica la llaman.

Ves a una pobre vieja en la aldea temprano,
con calma abre la puerta, sale caldero en mano,
a la entrada del redil un zagal adormilado
le sujeta las ovejas, que agotada va ordeñando.
El viejo deja el bastón, el varganal levantando,
la moza mima al lechal, el pastor sigue al rebaño,
la nuera limpia la casa, cuece el pan y las viandas,
su marido atiende yeguas, caballos, toros y vacas.
Al igual que hacen los burros, la mula que está enfadada
cocea y el muro tira, y hasta se come las plantas.
Una mujer en la fuente y otra que empieza a mazar,
una con pollos y patos, otra que no ha de parar.

Ocupan nuestras labores animales y ganado,
compañeros y asistentes que Dios nos ha regalado.
De no existir animales, ningún ser podría vivir,
desnudo y desconsolado, de hambre habría de morir;
ellos nos visten, nos calzan, nos animan y alimentan,
y cuando se multiplican, también la vida renuevan.
Si la tierra nos da grano, según la hayamos labrado,
no dará buena cosecha si no la fertilizamos.
¡Oh compañeros del hombre, Dios os bendiga y os medre!
Amigos míos del alma desde antaño y para siempre.
Animales y ganado, que tanto necesitamos,
deben ser bien atendidos, queridos y bien cuidados.
Pues por hijos los tenemos, no debemos agotarlos,
ni proferir groserías, pecado será insultarlos.

Dellëndyshe bukuroshe, që thua mijëra fjalë,
Dhe të k'ënda vahn' e lumën, që vjen me vrap e me valë,
A mos vjen nga Shqipëria? Eni vjen prej Çamërie
Me këto mijëra fjalë e me gluhë perëndie?
Apo vjen nga Labëria, pra më duke kaqë trime,
Edhe fjalëtë që thua më gëzojnë zëmrën time,
Q'është thyer, bërë posi një pasqyrë,
Duke këputur nga cmagu, që s'e kanë vartur mirë,
Apo vjen nga fush'e Korçës, nga vënd'i mir' e i gjerë,
Prej zembrësë Shqipërisë, që del gjithë bot' e ndjerë?
A më vjen prej Malësie, prej Skrapari, prej Dobreje,
Nga Vijosa, nga Devolli, prej Vlor' e prej Myzeqeje?

Të mundja të fluturonja e të kishnja krahë si ti,
Me gas të math do t'i vinja Shqipërisë brënda në gji!
Për me marrë drejt Shkumbinë edh' Elbasan' e Tiranën,
E me ardh ke ti, o Shkodrë, të shof Drinin e Bujanën,
Kostur, Përlep, Fëllërinë, Dibrë, Ipek e Jakovën,
Mat' e Ysqyp e Prështinë dhe Mirëdit' e Tetovën;
Krojënë e Skënderbegut, q'i ka pas dhan ner Shqypnisë,
Tue bam me trimni luftë, e m'e munt kren e Tyrqisë.

Durrës, o qytet i bukur, që je kërthiz' e mëmëdheut!
Edhe ti Leshi me emrë, që ke eshtrat e Skënderbeut!
Burrat tuaj aqë trima do ta lenë vall' Ulqinë
Edhe gjithë shqipëtarët ta mbanjë armiku ynë?

Nukë më ngjan e s'e besonj, kam te zoti shumë shpresë,
Shqipëria këtej-tutje kshu po nukë do të mbesë.
Dua të dal majë malit, të shoh gjithë Arbërinë,
Vëllezërit shqipëtarë, që venë në pun' e vinë,

Tú, hermosa golondrina, que el lenguaje conoces,
ven y vadea el río, que impetuoso corre,
¿vienes tal vez de Albania?, ¿tal vez de la Çamería,
con miriada de voces de esa lengua divina?
¿vuelas desde Labería?, pues muy osada pareces,
y todo cuanto me dices, mi corazón te agradece,
hecho añicos yo lo tengo, como si un espejo fuera
desprendido desde el clavo, cada vez que mal se cuelga.
¿O has venido desde Korça, de su fértil y amplia plana,
del núcleo mismo de Albania donde germina la fama?
¿Llegas desde Malësia, desde Shkrapar, desde Vlorá,
acaso de Myzeqeja, de Dobrej, Devoll o el Vjosa?

¡Si pudiera alzar el vuelo y alas como tú tuviera,
Albania dentro del pecho, con que gozo la acogiera!
Poner rumbo al Shkumbin, hacia Elbasan y Tirana,
llegar hasta ti, oh Shkodra, ver el Drin, ver el Bujana,
Kostur, Përlep, Fëllërina, Dibra, Ipek y Jakova,
Mati, Ysqyp y Preshtina*, también Mirdita y Tetova;
la Kruja de Scanderbeg, prez y lustre de Arbería,
que con arrojo batió al caudillo de Turquía.

¡Durrës, oh ciudad hermosa, centro de la madre patria!
¡Y tú reputada Lezha, los restos de Scander guardas!
¿Dejarán acaso Ulqin tus hombres más aguerridos,
quedarán los albaneses a merced del enemigo?

No creo, no me parece, en Dios mi esperanza pongo,
pues Albania en adelante no ha de quedar de ese modo.
Saldré a la cima del monte para ver toda Arbería,
los hermanos albaneses que se afanan día a día.

* Kotor, Prilep, Follorine, Dibra, Peja, Gjakova, Mati, Skopie, Prishtina
(N. de la T.).

Burrat trima me besë dhe shpirtmir' e punëtorë,
Dhe fushatë gjithë lule e malet me dëborë.

O fushazëtë pëlllore, që m'ushqeni Shqipërinë,
Do të këndoj bukurinë tuaj edhe bujqësinë.

Ti perëndi e ligjërisë, që rri në malt të Tomorit,
Unju posht' e më ndih pakë, o motra im'e të gjorit!
Më ke leshrat të florinjta e të ergjëndtë krahorë,
Ball' e gush' e faq' e llërë dhe këmb' e duar dëborë;
Sikundër do malësorët dhe pyjet e bagëtinë,
Duaj edhe fusharakët dhe arat' e bujqësinë,

Edhe ti, o mëmëz' e dheut, q'i fale dheut aq' uratë,
Sa pjell mijëra të mira e kurrë s'mbetetë thatë,
I dhe lul'e bar e gjethe, bim' e drith' e pem' e drurë,
Mblodhe gjithë bukuritë edhe kanisk ia ke prurë.

Të keqen, o symëshqerë, shikomë një herë në syt!
Si lulet' e si bilbili edhe unë jam djali yt.

Gjithë këto farë lulesh e këtë të bukur erë,
Këtë mblerim, këto gjyrë vallë nga ç'vent'i kesh nxjerrë!
O sa e madhe bukuri! As më thua ku e more!
O bukuroshe, t'u bëfsha, ngaha gjiri yt e nxore?
Apo me dorët të bukur e more nga gjir'i Zotit,
Nga qielli, nga parajsa, nga prehër' e plotë i motit?
Kudo shkel këmbëza jote, gëzohet vendi e mbleron,
Tekdo heth sythit e qeshur, bukuri' atje lulëzon!

Ti zbukuron faqen' e dheut, ti do e ushqen njerinë,
Më të gjallë, dhe pas vdekjes e pret duke hapur gjinë!

bravos varones leales, buenos y trabajadores,
esas montañas nevadas, los campos llenos de flores.

Oh feraces campiñas, de mi Albania sustento,
a la hermosura agraria, cantaré con denuedo.

¡Tú, deidad de las palabras, que en el Tomor permaneces
dame tu ayuda, oh hermana, de las alturas descende!
Tienes cabellos de oro y es tu pecho plateado,
frente, gola, cara, brazo, los pies y manos nevados;
como amo al montañés, a los bosques y el ganado,
quiero yo a los labradores, su agricultura y sus campos.

Y tú también, madre tierra, con tus dones abundantes,
que alumbras miles de bienes y que nunca te agostaste,
nos das flores, yerba, plantas, árboles, madera, grano,
recolecta la belleza y los dones que has portado.

¡Oh, la de tierna mirada, fija tus ojos en mí,
como el roncal y las flores, hijo soy también de ti!

¿Este delicioso aroma, las semillas de las flores,
de qué lugar extrajiste su verdor y sus colores?
¡Oh, qué grandiosa belleza, dime dónde la tomaste!
Hermosa mía, bien sea, ¿de tu pecho la arrancaste,
o del seno de Dios mismo, con tus propias bellas manos,
del cielo, del paraíso, del buen regazo del año?
¡Donde tu pie deja huella, todo se aviva y germina,
y donde pones los ojos, surge belleza florida!

¡La faz de la tierra adornas, a las gentes alimentas,
y a los vivos a su muerte con el pecho abierto esperas!

Vjen dimëri, t' i than lulet, ti me një frym' i ngjall prapë,
Napënë q' u heth përsiprë, ua heq me ver' e me vapë.

Bujkun e zgjuan me natë edhe vë përpara qetë,
Nisetë pa zbardhëlyer për punëzët të vërtetë;
Mer pluarin e parmëndën, zgjedhën, tevlknë, hostenë,
Kafshën, farën, shoknë, bukën, trajstënë, lakrorë, qenë...
Shërbëtor' i mëmës' së dheut, q' e ka zëmrenë plot shpresë,
Del kur hapet trëndafilë dhe bari ë'shtë gjithë vesë;
I falet Zotit t' vërtetë dhe zihet nga pun' e mbarë,
Zëmërzën e ka të bardhë dhe të qëruar e të larë.

Pa lodhur e pa këputur, pa djersë e pa mundime,
Njeriu i gJORë në jetë nukë gjen dot as thërrime,
Si të punosh dit' e natë e të bësh ç' duhenë gjithë,
Ahere kërkko nga Zoti të t' apë bukëz' e drithë.

Njeri, puno, mos pusho kurrë dhe lark nga makutërija,
Zëmërnë kije të gjerë, mos ki keq, pa t' ep Perëndija.
Puna ka duk e uratë, Zot' i math e ka bekuar,
Njerinë mi faqet të dheut e dërgoi për të punuar.

Ver' o e bukura verë, që na vjen nga i madhi Zot
Me mirësi, me bukuri, me gas të math, me duar plot,
Sindëkur çel trëndafilë, e i fal bilbilit zënë,
Ashtu na bije nga qielli një gas në zëmërt tënë.

Zot' i e i vërtetë për të ushqyer njerinë,
Për të zbukuruar dhenë, për të shtuar mirësinë,
I dha zjarr e flakë diellit, i fali dhe shinë resë,
Bëri dimërin e verën dhe zemrës son' i dha shpresë.

Secas flores en invierno, las revives con tu aliento,
el manto que las cubría, funde el calor veraniego.

Se despierta con la noche y sereno el labrador,
y comienza antes del alba su cotidiana labor;
toma el arado y el yugo, el collar y la aguijada,
y la yunta y las semillas, el pan y el byrek que haya...
Siervo de la madre tierra, siempre lleno de esperanza,
sale al abrirse la rosa y con la yerba rosada;
le ha dado gracias a Dios y se empeña en su trabajo,
y su blanco corazón es limpio e inmaculado.

Sin cansancio, sin esfuerzo, sin sudor y sin fatiga
no encontrará el desdichado ni migajas en la vida;
trabajando día y noche y haciendo lo que se debe,
pídele entonces a Dios que grano y pan no te niegue.

Hombre, sé perseverante, ahuyenta la avaricia
sé un corazón sin maldad, sin intercesión divina.
Al bendecirlo el gran Dios, es el trabajo sagrado,
quien puso al hombre en el mundo para vivir trabajando.

Verano, bello verano, con él nuestro Dios nos premia
con bondad, con hermosura y alegría a manos llenas,
en cuanto se abren las rosas y el ruiseñor lo agradece,
también nos cae del cielo dicha que nos enardece.

Nuestro Dios el verdadero, para el sustento al mortal,
para hermohear la tierra y hacer crecer la bondad,
donó las nubes de lluvia, al sol le dio ardientes llamas,
creo verano e invierno, y nos colmó de esperanza.

Për të arriturë rrushnë ç'ka punuar Perëndija,
Qielli, dheu, dielli, shiu, njeriu, tërë gjithësija!
S'është çudi pse na dëfren ver' e bukur zemrën tënë;
Ç'ka punuar Perëndija edhe njeriu, sa e bënë!
Ju shokë, kur pini verën, mos dehi, mos zëmërohi,
Mos u zihni, mos u shani, mos lëvdohi, mos qërtohi,
Se përçmoni Perëndinë, q'i ka falur hardhisë rrush,
Edhe kërkon dashurinë e ndodhet fshetazi ndaj jush;
Po gëzohi, prehi, qeshni, duhi, zbaviti, dëfreni,
Flisni fjalë të pëlqyer, loni, këndonë, kërceni,
Bëjeni zëmërën të gjerë edhe shtoni dashurinë,
Mirësinë, njerëzinë dhe besën e miqësinë,
Se në breng' e në të keqe, në punë e në të pirë,
Mirretë vesh njeriu i lik, njihetë njeriu i mirë.

A e shihni gjithësinë, yjtë, Diellinë, Hënë,
Dhenë, erën, retë, kohën, Kashtën' e Kumtërit, Shënjën,
Si janë përveshur gjithë edhe lëçijn' e punojnë,
Njëri-tjatërit i ndihin, ashtu punën e mbarojnë.
Në mest të këti rrëmeti, të punëtorëve shumë,
Njeriu duhet të lëçinjë, apo të bjerë në gjumë?

Mundohetë punëtori, po në zemërzët të qetë
Sa gas të math ndjen, kur njëra që heth, i pjell dymbëdhjetë!
Kur e sheh kallin' e plotë të kërrusurë nga barra,
Dhe parajsën e vërtetë të çfaqurë nëpër ara,
Kur heth lëmën e mbleth toknë, ndan bukn' e kashtën mënjanë,
U heth kuajve e qevet, që janë lodhur, të hanë,
Kur e përmbush plot shtëpinë me drith' e me gjë të gjallë,
Shtrohet me uri në bukë e ha me djersë në ballë.

¡Para conseguir la viña que el Creador ha plantado,
cielo, tierra, sol y lluvia, hombre y universo vasto!
No es casual que nos delite el corazón el verano.
¡Cuánto afán de Dios y hombre para lograr alcanzarlo!
Amigos, bebed el vino sin llegar a emborracharos,
no riñáis ni os insultéis, tampoco vanagloriaros,
despreciaríais al Señor que os dio vides y uvas,
que solo armonía busca y entre vosotros se oculta;
gozad, reíd, relajaos, solazaos y disfrutad,
hablad de lo que os plazca, jugad, cantad y bailad,
con el corazón henchido el cariño incrementad,
la bondad, el humanismo, la lealtad y amistad,
que en las penas y en lo malo, el trabajo y el beber,
se conoce a los perversos, los buenos hombres también.

Observad el universo, el Sol, la Luna y estrellas,
tierra, aire, nubes, clima, amén de la Vía Láctea,
cómo están arremangados y se afanan trabajando,
se ayudan unos a otros y laboran a destajo.
¿En medio de este trajín de tantos trabajadores
deberá el hombre afanarse o dormirse entre algodones?

¡Esfuérzate labrador, siempre con corazón noble,
que gran gozo has de sentir cuando de uno broten doce!
Cuando contemples la espiga ceder por su grano henchido
y auténtico paraíso te parezca tu cultivo;
cuando ares, cuando labres y separes paja y trigo,
cuando a caballos y bueyes cebes al verlos rendidos,
cuando tu casa rebose de cereal y ganado,
y hambriento comas viandas que con sudor has logrado.

Sheh pjergullnë, manë, fiknë, thanënë, arrën, ullinë,
Mollën, dardhën, pjeshkën, shegën, vadhënë, ftuan, qershinë,
Kumbullatë, zerdelinë, ngarkuar me pemë gjithë,
Oborrë plot gjë të gjallë, shtëpinë mbushur me drithë,

Dhe zëmëra i gëzohet, pa i faletë Perëndisë,
Q'ë çpërblen punën e djersën e mundimn' e njerëzisë.

Qysh rroit mblet' e uruar dhe ven' e vin e lëçijnë,
Ca havllinë ndërtojnë, ca nëpër lule shëndijnë.
O ç'punë me mënt punojnë, sa bukur e bëjn' e mirë!
N'apin dyllëtë, q'ep dritë, dhe mjaltë thjesht' ëmbëlsirë.
Dhe punëtorët' e mirë m'atë mënyrë punojnë,
Edhe gjithë njerëzija me mundimt t'atyre shkojnë;
Njëri mih, tjetëri lëron, njëri mbjell, tjetëri prashit,
Kush t'harr, kush korr, kush mbledh duaj, kush shin,

kush sharton, kush krasit,

Një bën pluar' e sëpatën, një parmendën, një shtëpinë,
Një pret e qep, një merr e ep, një mbath, një shikon mullinë,
Çdo njeri një farë pune bën në mest të shoqërisë,
Kjo është' udh' e Perëndisë, ky është nam i gjithësisë.
Edh' ajo miza përdhese, ç'i duhetë për të ngrënë,
Eshhtë rrahur e përpyjekur e me kohëz' e ka vënë.
Ka një punë të punonjë si çdo gjë q'është në jetë,
Kshu e ka thënë me kohë Zot'i math e i vërtetë.

Bujku mundohet në verë, po në dimër rri e prëhet,
Sheh shtëpizënë më kamje, edhe zëmëra i bëhet,
Gratë të gjitha punojnë n'avlëmënt e në të tjera,
Edhe jashtë fryn e bije, por kur na trokëllin dera:
Eshhtë nj'udhëtar i gjorë, që ka mbetur në dëborë,
I kanë ngrirë të mjerit vesh' e goj, e këmb' e dorë;
Ngrihet i zot'i shtëpisë edhe të huajthin e merr,

Mira el parral, moras, higos, nueces, olivas, cornejos,
manzanas, peras, granadas, serbas, cerezas y piescos,
círuelas y albaricoques, en árboles muy cargados,
la casa ahíta de grano, en el corral el ganado,

y su corazón se alegra, gracias le da al Creador,
quien recompensa el tesón, esfuerzo y sudor humanos.

Nuestras benditas abejas, que se afanan todo el día,
qué de panales construyen, sobre cuántas flores liban.
¡Oh, que estimable trabajo, qué hermoso, qué bien discurre,
con su cera nos dan velas y con su miel nos dan dulces!
Los buenos trabajadores, trabajan bajo ese credo,
y con ese mismo esfuerzo, la humanidad al completo;
cava uno, labra otro, los hay que sallan y siembran,
quiénes escardan e injertan, agavillan, podan, siegan,
quién fabrica hacha y arado, quién construye la vivienda,
quién corta y cose, rellena o bien hace la molienda,
cada hombre hace un trabajo que sirve a la sociedad,
del Señor es esta senda, que es de fama universal.
Hasta la pequeña hormiga, cómo llena la despensa,
desde temprano acarrea y en recolectar se empeña.
Hay un trabajo que hacer como todo en este mundo,
nuestro gran Dios verdadero fue así como lo dispuso.

Suda en verano el labriego, mas en invierno reposa,
al ver su heredad colmada, el corazón le rebosa;
y siempre en otros quehaceres y en el telar, las mujeres.
Están llamando a la puerta, fuera sopla viento y llueve:
es un infeliz viajero, que sorprendió la nevada,
trae orejas, boca, piernas, también las manos heladas,
sale el dueño de la casa, al forastero hace entrar,

E vë në kryet të vatrës me njerëzi, me të math nder,
Posa e shohënë që vjen, i ngrihen gjithë fëmija,
Se të huajnë më derë na e dërgon Perëndia,
Pa i bëjnë zjarr e ngrohet edhe mbajnë me të mirë,
I sjellin shtresë të flerë edhe të ngrën' e të pirë.

Kështu të huajt' e miqtë njeriu q'është i uruar
I pret me krahëror hapur e i përcjell të gëzuar.

Në verë që çelen lulet, qielli ndrin si pasqyrë,
Sbukurohetë faq' e dheut e merr mijëra fytyrë;
Pa ngjallenë më çdo lule, më çdo bar e më çdo fletë
Gjëra të gjalla me mijë, rroitin nga dheu si mbletë.

Shpest' e mizatë këndojnë e kuajtë hingëllinjë,
Lulet' e bukura m'erë si ar e si flori ndrijnë,
Bujku nget pëndën e lëron, mbjell a bën gati ugarë,
Kalorësi i shkon njatë dhe i thotë -- puna mbarë --
Papo merr anën e lumit me zëmërë të gëzuar,
Këndon, fishëllen e vete ngadalë, duke mejtuar;
Vë re lumën e kulluar, që ikën me ligjërime,
E ndër ment të ti i bije ca t'ëmbla shumë mejtime.
Vashazëtë bukuroshe, posi shqerratë manare,
Si kapërollet e malit, si thëllëzatë mitare,
Venë të lajnë në lumë gjithë tok duke kënduar,
Me gas në sy e në buzë e me lulezë nër duar;
Përveshin llërët' e bardha dhe të majm' e të perndijta,
Pulpazëtë bukuroshe e këmbëzët' e kërthijta.
Dallëndyshja që fluturon e ndehetë përmi lumë,
U afrohetë si mike e u thotë fjalë shumë,
Dhe mëshqer' e përkëdhelur vjen në lumë të pij' ujë,
A të prëhetë në hije, a të bëjnë gjë rrëmujë.

honorable y dignamente lo sienta junto al hogar,
en cuanto han visto que llega, los niños se han levantado,
saben que a los forasteros, es Dios quien los ha enviado,
junto al fuego entra en calor, logra que el cuerpo reviva,
le preparan un buen lecho, le dan comida y bebida.

El hombre cuando es cumplido, al forastero y amigo
de buena gana lo acoge y lo acompaña afectivo.

Brotan flores veraniegas, brilla cual espejo el cielo,
la bella faz de la tierra adopta miles de gestos,
sin brotar con cada flor, cada hoja, cada yerba,
los animales, a miles, pueblan como las abejas.

Zumban sin parar las moscas, y los caballos relinchan,
las aromáticas flores áureas como el oro brillan,
el labrador está arando y preparando el sembrado,
un caballero se acerca, le desea: ¡buen trabajo!,
toma el camino del río, se le nota alborozado,
canta, silba despacito, puede que esté meditando;
admira el límpido río, que fluye con dulce arrullo,
y a la mente se le vienen bellos y dulces barruntos.
Las preciosas mocitas, mansas como corderas
como tiernas perdices, como montesas ciervas,
bajan a lavar al río, van en tropel y cantando
con el gozo en la mirada y con flores en las manos;
libres sus albinos brazos y sus hechuras divinas,
sus hermosas pantorrillas y su andar de corderitas.
La golondrina que vuela y sobre el río planea
a conversar como amiga a las mocitas se acerca,
y la mimosa novilla baja al río a beber agua,
a sestear a la umbría, a hacer alguna trastada.

Bari, bima vatur më bres e bujku shum' i gëzuar,
Si bariu kur merr kërthinë edh'e përkëdhel ndër duar.

Bilbili ia thotë bukur, lumi vete gjithë valë,
Ep erën e Perëndisë trëndafil palë-palë.

Veç një vashëz' e mjerë qan të motrënë, q'e ka lënë,
O! është mbuluar në dhe vashëza fytyrëhënë!
Mëma dhe motëra mbetur në zi e në vaj të shumë,
Dhe shqerra manarez' e saj, e përzieshmez' e për lumë!
Të këput shpirtinë plaka, kur zë dhe nëmëron e qan,
Ah, i ziu njeri në jetë sa heq e sa duron e mban!

Vashën vërtet e mbuluan, po shpirt'i saj në qiej shkoi,
Hapi krahëthit e lehtë, në hapësirat fluturoi;
Bukuri e saj u përzje me bukurizët të prillit,
Me fjalëzët të bilbilit, me erët të trëndafilit,
Gjësendi s' humbetë kurrë e gjë s' vdes me të vërtetë,
Mase ndryshohenë pakë, po janë në këtë jetë;
As shtohet, as pakësohet, as prishetë gjithësija,
Vdesën e ngjallenë prapë si gjith' edhe njerëzija.
Këtu janë gjithë ç'janë e gjithë ç'gjë munt të jetë,
Engjëllitë, Perënditë dhe aji Zot'i vërtetë!
Se një trup e një shpirt është gjithësia, që s'ka anë,
Të gjallë edhe të vdekur gjithë brënda në të janë.

Perëndija njerin' e parë e mori prej dore vetë,
E zbriti mi faqet e dheut, q'ish me lulez' e fletë,
Më të drejtënë të themi, mbi faqet të dheut e ngriti,
E bëri të zotthin' e dheut edhe kështu e porsiti:

Nga kjo baltë të kam bërë, rri këtu, më paç uratë,
Mos u loth e mos psho kurrë, po përpiqu dit' e natë,

Pastor, con yerba hasta el cinto, y labriego satisfecho,
como el pastor cuando está acariciando al cordero.

El roncal de hermoso trino, el río con su oleaje,
emanan divino aroma las rosas, las hay a pares.

¡Una pobre niña llora por la hermana que la deja,
de niñas cara redonda está repleta la tierra!
¡Madre y hermana afligidas y penando por el duelo
y su dócil corderito por el río sin consuelo!
La vieja te arranca el alma cuando maldiciendo llora,
¡Ah, el hombre que es infeliz cuánto infortunio soporta!

Han sepultado a la niña, pero su alma se fue al cielo
con las alas desplegadas y surcando el firmamento;
su belleza se ha mezclado con las bellezas de abril,
el canto del ruiseñor y el aroma del jazmín,
nada se ha perdido nunca, tampoco nada se muere,
la materia poco cambia, a este mundo pertenece;
ni aumenta, ni disminuye, ni el universo perece,
como todo, los humanos mueren y a la vida vuelven.
¡Aquí están todos los que son y todos los que ser pueden,
ángeles, divinidades, nuestro Dios omnipotente!
Porque el universo tiene un alma y un solo cuerpo,
que alberga dentro de sí tanto vivos como muertos.

Al primero de los hombres, lo tomó Dios de la mano,
lo hizo bajar a un paraje de flores y hojas poblado,
más justo sería decir que lo levantó del barro,
amo lo hizo de la tierra y esto le fue encomendado:

De este barro te he creado, aquí estás, bendito seas,
no te canses ni descanses día y noche de la brega.

Sheh si punon gjithësija? Ashtu të punosh edhe ti,
Të mos rrish kurrë pa punë e të vësh duartë në gji.
Mos u bëj i lik e i keq, i paudh' e i pabesë,
I rrem, i ndyrë, i dëmshim, i rënduar e pa shpresë,
Mbërohu nga të këqijat, prej çdo farë ligësije,
Prej nakari, prej lakmimi, prej vjedhjeje, prej marrëzije,
Mos vra, mos merr tek s'ke vënë, edhe ki nam dashurinë,
Bes' e fe ki urtësinë, të drejtënë, mirësinë.

Në bëfsh mirë, liksht s'gjen kurrë, po, në bëfsh liksht, mos prit mirë,
Ki dëshirë për të mirë dhe në zemërë mëshirë,
Ji i but', i urt', i vyer e mos u bëj kurrë makut,
I egër e i mërziur dh'i mahnitur si madut,
Mos ju afro dhelpërisë, po së drejtësë iu nis pas;
Në dëgjofsh fjalët' e mija, do të jesh gjithënjë në gas.

Nga gjithë ç'pat gjithësia, të kam dhënë dhe ty pjesë,
Në u bëfsh si them, i mirë, emr'i math do të të mbesë.
Të kam dhënë mënt të mësosh, të vërtetën me të ta shohç,
Dhe zëmër' e vetëdijë, të mir' e të drejtën ta njohç,
Do të të lë dhe nevojën, udhën të të tregonjë,
Të të ndihnjë më çdo punë, të të mësonj' e të të zgjonjë.
Gjithë të mirat që janë, këtu në dhet i kam mbuluar,
Po gjësendi në shesh s'nxjerr dot pa dirsur e pa munduar;
I gjen të gjitha me kohë, po rrëmo thell' e më thellë,
Ç' do gjë që të duhet, kërkoje, barku i ti do ta pjellë.
Sa gjërërazë të vlera do të gjesh ti këtu brenda,
Edhe përsipërë soje, e sa do të t'i ket ënda!

Me fuqit që të kam dhënë, them që të vinjë një ditë
Të marrç udhën e së mirës e të gjesh të madhe dritë,
Të marrç vesh dalëngadalë sa punëra që kam bërë,
Diell, hënë, yj, dhe, qiej e gjithësinë të tërë!

¿Ves obrar al universo? Así habrás de trabajar,
no estés mano sobre mano ni improductivo jamás.
No seas vil ni malvado, desleal y endemoniado,
ni deshonesto ni falso, cargante y desesperado,
guárdate bien de los males, y de todas las maldades,
de la envidia, la codicia, del hurto y las necedades,
no mates y no apetezcas lo ajeno, sé cariñoso,
ten fe, ten sabiduría, sé justo, sé bondadoso.

Con el bien no hallarás mal, con el mal el bien no esperes
siente anhelo por el bien y alma compasiva debes,
sé moderado, prudente, no seas glotón, sé valioso,
no seas cruel ni pesado, ni perplejo como bobo,
aléjate de la astucia, persigue la honestidad,
si mis palabras escuchas, contento recibirás.

Partícipe yo te hice, del total del universo,
si haces lo que te digo, tu renombre será cierto.
Para aprender te di mente con la que ver la verdad,
y corazón y conciencia para en justicia obrar,
la necesidad será la que la senda te muestre,
te ayude en cada trabajo, también te azuce y enseñe.
De todo lo bueno que hay, esta tierra yo he cubierto,
pero nada se consigue sin sudor y sin esfuerzo;
lo tendrás todo a su tiempo, pero con denuedo cava,
lo que necesites busca, lo han de parir tus entrañas.
¡Cuanto de valor hallares, que aquí dentro permanece,
cualquiera sea su especie, bueno es que lo deseas!

Con el poder que te otorgo, digo que llegará el día
que la senda del bien tomes y la luz sea tu guía,
que comprendas poco a poco la enorme obra que he hecho,
sol, luna, tierra y estrellas, los cielos y el universo.

Po që u bëre i urtë, mua më ke afër teje,
Ndryshe, qofsh i mallëkuar edhe mërguar prej meje!

Të parit tënë perndia këto fjalë vetëm i tha,
I fali gjithë të mirat, i dha uratën dhe e la.
Det i p'an'i mirësisë, q'emrin tënd s'e zë dot ngoje,
Qysh e ngrehe gjithësinë pa lënë farë nevoje!
Fali njeriut urtësinë, mirësinë, njerëzinë,
Butësinë, miqësinë, dashuri, vëllazërinë;
Epu sheshevet lul' e bar dhe pyjevet gjeth e fletë,
Resë shi, aravet bimë e mos lerë gjë të metë,
Fali erë trëndelinës, manushaqes, trëndafilit,
Kalliut bukë, mizës pjesë, zogut ngrënie, zë bilbilit,
E drurëvet epu pemë dhe uratë bagëtisë,
Dërgo dhëmbj' e kujdes për to në zëmërt të njerëzisë;
Epi pjergulls' e vreshtit rrush dhe vozësë fali verë,
Mos e lerë pa të kurrë, kurrë thatë mos e lerë;
Fali diellit flak e zjarr dhe hënës e yjet dritë,
Edhe detit uj' e kripë, gjithësisë jet e ditë.
Yjtë le të vinë rrotull dhe njerëzit të punojnë,
Të dëfrejn' e të gëzohen dhe si vëllezër të shkojnë.

Tregomu dhe shqipëtarët udhën e punës së mbarë,
Bashkomi, bëmi vëllezër edhe fjeshtë shqipëtarë,
Falmi, falmi Shqipërisë ditën e bardh' e lirisë,
Udhën e vëllazërisë, vahn' e gjithë mirësisë.

Nxirr të vërtetën në shesht, paskëtaj të mbretëronjë,
Errësira të përndahet, gënjeshtëra të pushonjë.

¡Puesto que sabio te has hecho, cerca de ti me tendrás,
y si no, maldito seas, de mí te habrás de alejar!

Al primer ancestro nuestro, Dios estas palabras dijo,
le deseó lo mejor, lo abandonó, lo bendijo.
¡Mar de bondad infinito, que no se te nombre en vano,
que creaste un universo que no te era necesario!
Dio al hombre sabiduría, humanidad y bondad,
le dio ternura, amistad, la querencia y hermandad;
al campo flores y yerba, a los bosques hojas, ramas,
nubes de lluvia, plantíos, nada hay que echar en falta,
les dio olor a la violeta, a la alholva y a la rosa,
y para ave y hormiga, la espiga, y voz al roncal,
la madera que da el árbol y ese bendito ganado,
envió dolor y cura para el corazón humano;
la parra dio y los viñedos y de vino los toneles,
nunca sin ello te quedes, y jamás secos los dejes;
fuego y rayos le dio al sol, luz a luna y firmamento,
al mar le dio agua salada, vida y día al universo.
Deja girar las estrellas y que los hombres laboren,
que gocen, que sean felices y que fraternos se apoyen.

Dime y a los albaneses la senda que ha de escogerse,
unámonos como hermanos sencillamente albaneses,
dame mi querida Albania de la libertad el día,
la senda de la hermandad y de la bondad la vía.

Saca a la luz la verdad, que su reinado establezca,
que se esfumen las tinieblas, que la mentira perezca.